

KAPRONCZAY KÁROLY

A GYÓGYSZERÉSZGYAKORNOK KÉPZÉS

Az 1867. évi I. országos gyógyszerész nagygyűlés egyik fontos feladata volt az egyetemi gyógyszerészképzésben résztvevők előképztségének megállapítása. Az addigi gyakorlatban előírt négy gimnáziumi osztályt kevésnek tartották, az előkészítő bizottság 8 gimnáziumi osztályos előképztséget javasolt. A vidéki gyógyszerészek ezt ellenezték, kompromisszumként 6 osztályt javasoltak, féltek, hogy kevés jelentkezővel kell számolniuk. Végül abban állapodtak meg, hogy az alapkövetelmény a 7–8. osztályban tanított természettudományos tananyag ismerete. Amikor 1872-ben megalakult az Országos Gyógyszerészi Egyesület, a vita ismét fel-lángolt: többen sürgették a 6 gimnáziumi osztályos végzettséget, mások a jelöltek vizsgabizottságát csak gyógyszerészekre kívánták bízni, nem a megyei vagy városi főorvos vezetése alatt álló tes-tületre. Az utóbbi régi anakronizmus volt, hiszen 3 gyakornoki év letöltése után lett ún. tirocinális vizsgával önálló segédekké vál-ni. Ennek értékét az egyik jelen levő gyógyszerész adta meg, aki szerint három hónap alatt 4 segédétől kellett megválni, pedig ezt a vizsgát jó eredménnyel tették le. Igaz az is, hogy a 14 éves korban a patikába került jelölt teljesen a főnökének volt kiszolgáltatva.

A kérdést 1881. évi közgyűlésen vizsgálták meg, itt ismét az érettségi bevezetését javasolták alapkövetelményként. Than ugyan azon a véleményen volt, hogy nem feltétlenül javasolja az érett-ségi követelményét, inkább nagyobb odafigyeléssel oktassák a gyakornokokat. Ha viszont valaki érettségivel jelentkezik gyakor-noknak, annak a képzési ideje három helyett két év legyen. Meg kell jegyeznünk, hogy ebben az időben ehhez hasonló viták foly-tak Németországban is. A nagygyűlés után a Vallás- és Oktatásügyi Minisztériumban Markusovszky elnökletével egy külön bizottság

alakult, amelynek feladata a gyakornoki képzés programjának és feltételeinek szabályozása lett. Hosszú előkészületek után 1888. január elsejével lépett életbe a gyakornoki képzés új szabályozása, amely más jogszabályok módosítása után 1892-ben lett gyakorlat. A szabályzat szerint a gyakornok felügyelője az adott gyógyszertár szakmai főnöke. A feltétel a 6 gimnáziumi vagy annak megfelelő reáliskolai végzettség, a latin nyelv ismerete. A gyakornoki képzés idején napi két óra tanulást szabott ki vegytanból és növénytanból, valamint apróbb vegytani kísérleteket és fűvészeti gyakorlatot kellett elvégezni. A gyógyszertárt vizsgáló tisztifőorvos egyik feladata lett a gyakornokok tudásának ellenőrzése is. Aki folyamatosan nem felelt meg a követelményeknek, azt eltanácsolták. A gyakornoki évek után követő vizsgát a Vallás és Közoktatási Minisztérium által kinevezett, a budapesti és a kolozsvári egyetemek oktatóiból álló bizottság előtt kellett letenni, amelynek két tagja egyetemi tanár (az egyik elnök), két tagját pedig az Országos Gyógyszerészeti Egyesület delegálta. Ezután két évig tartott a segédi idő. A gyakornoki képzés tárgyai: kémia és fizika, gyógyszerismeret és növénytan, gyógyszerészet (laboratóriumi gyakorlat és receptúra), gyógyszerészeti ügyvitel és jogszabályismeret.

Az új képzési rendszer vegyes fogadtatásra talált, főleg a vizsgák szigorodása miatt tiltakoztak sokan. Az 1888. évi szeptemberi vizsgára 70 jelentkező volt, amelyből 20 megbukott. Erre a vizsgára előkészítő tanfolyamot szerveztek 40 forint részvételi díjjal, amelyen résztvevők már valóban nem buktak meg, igazolva a felkészítés szükségességét, egy új képzési forma – szakiskola – megteremtését. Az 1892 júniusában tartott országos egyesületi közgyűlésen bejelentették, hogy a szakiskola megszervezésére jelentős pénzalap létesült, amelynek céljaira a fővárosi testület székházában biztosítanak elméleti és laboratóriumi helyet. Az intézmény vezetését Győry István egyetemi tanársegédre bízta.

Az 1892-ben kiadott „A gyógyszerész-növendékek egyetemi képzése tárgyában” című utasítás egységesen szabályozta a képzést az egyetemi felvételtől a doktori cím megszerzéséig. Az érettségi

hiányában a gyógyszerészhallgatók csak rendkívüli hallgatói státuszt kaphattak, de minden egyetemi hallgatóra kötelező fegyelmi szabályzat szerint. A tanulmányok végén gyógyszerészmesteri oklevelet kaphattak, amelyhez három elővizsga és két szigorlat kellett. Az ún. elővizsga tárgya volt a természettan, a vegytan és növénytan, amit a bölcséleti (természettudományi) karon kellett hallgatni és letenni. Négy félév után a szigorlatokra az orvosi karon került sor. Ennek tárgya az elemző és gyógyszerészeti vegytan és a gyógyszer-tan volt. Ezek letétele után került sor az államvizsgára, amely egy bizottság előtt történt. A bizottság tagja volt a vegytan, a növénytan, a gyógyszer-tan professzora, valamint egy gyakorló gyógyszerész is. A bizottság elnöke a kari dékán vagy helyettese volt.

A gyógyszerészképzés jelentős eredménye a kötelező érettségi vizsga letétele lett, amelyet 1913-ban vezettek be a képzésbe. Egyetemi végzettséget csak érettségivel rendelkező kaphatott, sőt 1903-tól fokozatosan a gyakornoki képzésre jelentkezőktől is elvárták. Az utóbbinál ez csupán ajánlás volt, mégis 1913-ban az e képzési formára jelentkező 113 jelölt közül már 24 rendelkezett érettségi bizonyítvánnyal.

A képzési reformok sorába tartozott, hogy 1895. november 18-án az uralkodó engedélyezte a nők egyetemi tanulmányait a bölcsészeti, az orvosi és a gyógyszerészeti pályára.